

Una aproximació al mapa educatiu de Manacor

Maria Esperança Nicolau Matamales

Introducció

Durant el mes d'abril de 2004 se celebraren a Artà i a Sant Llorenç (Cala Millor) les I Jornades Comarcals: El Projecte Educatiu de Ciutat, organitzades pels Ajuntaments de Sant Llorenç des Cardassar, Artà, Capdepera, Son Servera i Manacor. En aquestes Jornades, el catedràtic de Teoria i Història de l'Educació de la Universitat de Barcelona, Jaume Trilla, tractà el tema del mapa educatiu.

La realització d'un mapa educatiu suposa l'estudi de les possibilitats i opcions que tenen els habitants de totes les edats d'una zona concreta quant a la inversió del seu temps ja sigui en propostes i activitats educatives com lúdiques, culturals, esportives, socials, etc. L'educació no només és a les escoles, qualsevol moment i qualsevol lloc poden suposar una oportunitat per aprendre i per enriquir el nostre bagatge de coneixements.

A partir d'un treball realitzat l'any 2000 per a l'assignatura de Pedagogia Contemporània, impartida pel professor Antoni Colom de la Universitat de les Illes Balears, i que tractava el tema dels recursos educatius, socioculturals i esportius de Manacor, s'ha extret la present comunicació.

Parlar d'una aproximació es deu al fet que les dades que es presenten foren recollides el 2000. Aquestes dades fan referència a un tipus de recursos molt variables i dinàmics i, per això, actualment la situació hagi pogut canviar. Per tal d'elaborar un mapa educatiu de la nostra ciutat, potser seria bo partir del que es presenta a continuació, tan sols bastaria revisar-lo i actualitzar-lo.

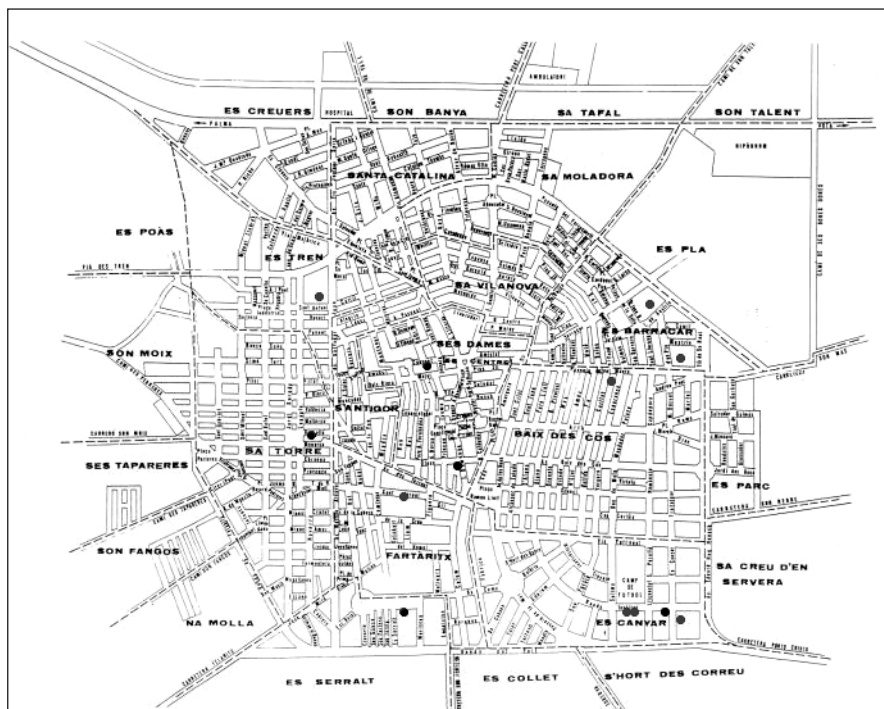
Es tracta d'un estudi purament quantitatiu dels recursos i opcions que tenim els manacorins i les manacorines d'invertir el nostre temps realitzant activitats educatives, culturals, esportives, d'oci i temps lliure, etc. Tot això tenint també en compte totes les edats, des dels més petits fins als més grans.

El mapa educatiu de Manacor del 2000 es presenta dividit en cinc plànols, ja que d'aquesta manera serà més fàcil ubicar i destriar els diferents recursos. Cada un dels plànols suposa un àmbit diferent i ubica, en forma de puntet, cada un dels

recursos. Els àmbits presentats són el formal, el no formal, el social i cultural, l'esportiu i, per acabar, els recursos a l'aire lliure. Els elements comptabilitzats són tant a nivell personal com d'infraestructures.

Amb aquest treball podem observar, entre altres coses, el comportament de la societat manacorina quant a iniciatives educatives, culturals, d'associacionisme, esportives, etc. Podrem observar també de quina manera es distribueixen els diferents recursos per la nostra ciutat, quins són els barris que més n'aglutinen i la seva accessibilitat. Relacionat amb aquest punt també ens podem aturar a mirar si són de caire públic, privat, públic de gestió privada, etc., i reflexionar si la cosa està compensada o si seria necessari que les institucions públiques donassin més suport a aquest tipus d'iniciatives tan necessàries per a qualsevol societat.

És important recalcar que aquest recull de dades fa referència només al nucli urbà, cosa que deixa oberta la possibilitat de fer posteriors estudis per tal d'arribar a tenir completat el mapa educatiu de tot el terme municipal de Manacor. És important que també es tinguin en compte que aquest treball pot suposar la primera passa d'un estudi de necessitats i mancances que hi ha a Manacor quant a l'oferta d'aquests tipus de recursos i serveis i que es podria analitzar també la seva qualitat.

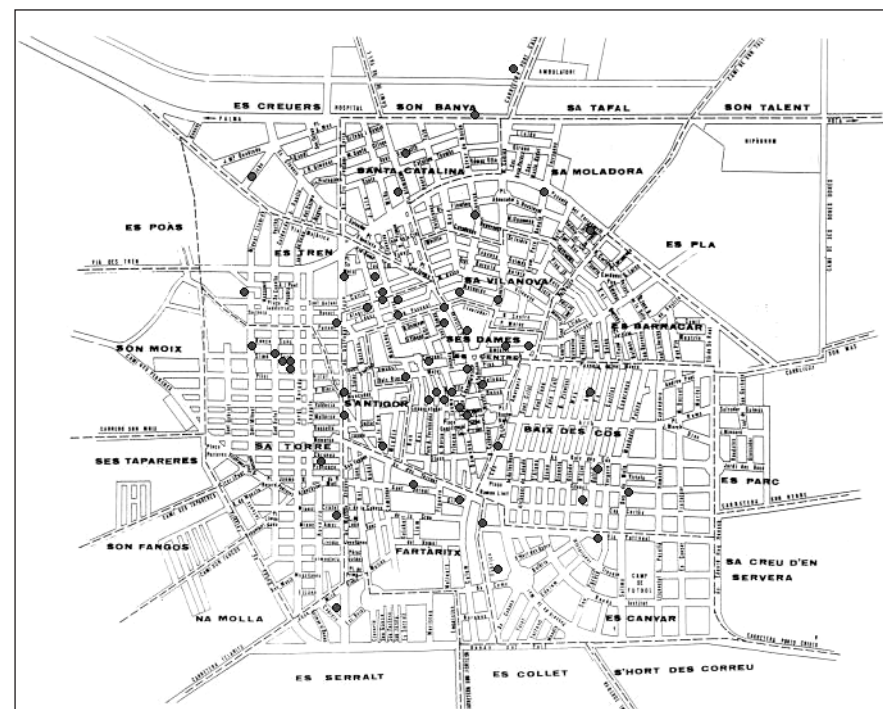
Plànol 1: Recursos d'educació formal.

Els plànols

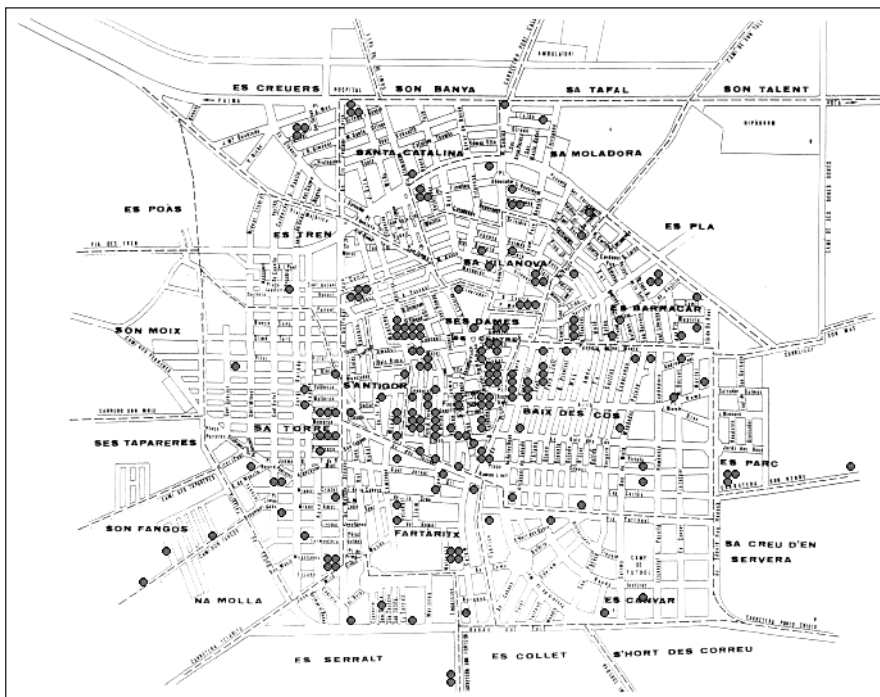
En el plànol de Manacor podem observar les seves barriades així com els diferents carrers. La separació de les diferents barriades ens ajudarà a valorar la distribució i ubicació dels recursos.

Com es pot apreciar, Manacor és una ciutat que té unes 20 barriades; aquest és un nombre bastant elevat i és que, pel que podem veure, hi ha barriades que tenen unes dimensions bastant reduïdes i, per altra banda, n'hi ha d'altres que suposen terrenys ubicats pràcticament en el camp o que, en definitiva, són zones més bé rurals que no urbanes. Amb aquest argument el que es pretén és que no només es tinguin en compte les zones urbanes ja que, com podem observar, hi ha cert tipus de recursos (com per exemple els esportius) que s'ubiquen principalment a les foranes de Manacor.

En el primer plànol es presenten els **recursos d'educació formal**. Aquest àmbit inclou les escoles, els instituts i l'escola oficial d'idiomes. Aquí, en definitiva, s'inclouran els recursos que ofereixen una educació i una formació de caire oficial i que per aquest motiu compten amb un elevat grau d'intervencionisme per part de l'Estat i de les pertinents conselleries de la nostra comunitat autònoma.

Plànol 2: Recursos d'educació no formal.

Plànol 3: Recursos socioculturals.

Dins l'àmbit formal i a nivell quantitatiu Manacor comptava l'any 2000 amb un total de 13 recursos que es corresponien amb els 13 centres educatius del nucli urbà: 5 escoles públiques, 4 escoles concertades, 2 instituts públics, 1 escola d'educació especial concertada i 1 delegació de l'escola oficial d'idiomes a l'IES Mossèn Alcover.

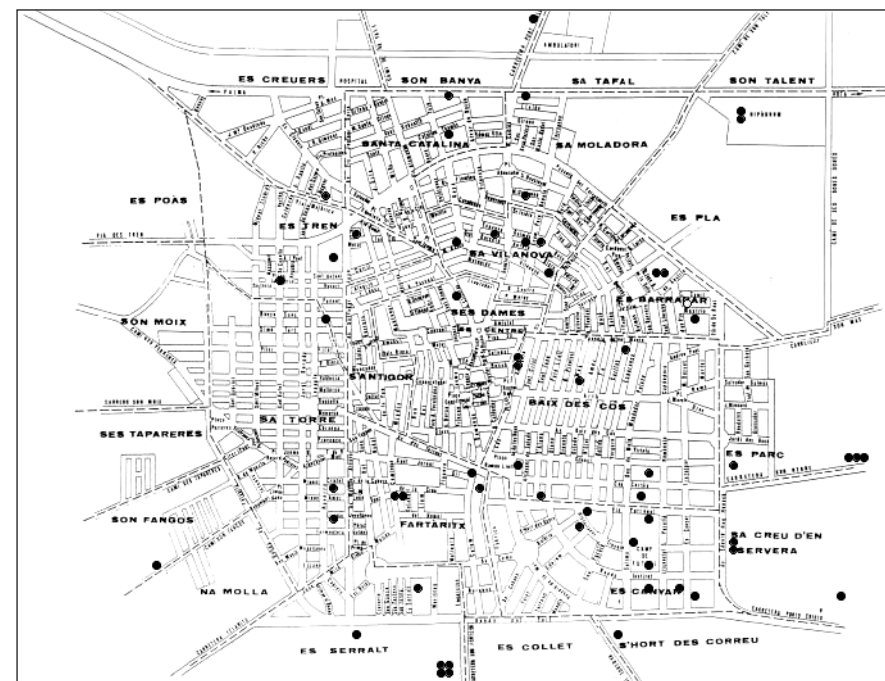
En el segon plànol surten els **recursos d'educació no formal**. Aquest àmbit inclou recursos com ara serveis socials, acadèmies, escoles d'infants, tallers ocupacionals, centres d'educació d'adults, escoles de música, de ball, d'estètica... Són aquells recursos que ofereixen una formació no reconeguda oficialment encara que l'oferta d'aquests suposa un interessant i necessari complement de l'educació formal.

Dins l'àmbit no formal en el 2000 es varen comptabilitzar 53 recursos: 12 escoles d'infants, 8 acadèmies de formació, 1 escola de turisme, 5 escoles de música, 2 centres de formació contínua, 5 escoles de ball, 2 escoles d'estètica, 2 escoles de tall i confecció, 2 escoles de pintura, 2 centres de teràpies alternatives, 2 centres d'educació d'adults, 1 associació del centre d'adults i 9 centres o recursos relacionats amb serveis socials.

El tercer plànol presenta els **recursos socioculturals**. Els recursos socioculturals engloben un ventall molt variat d'iniciatives i accions associacionistes de tota casta. Els temes que toquen també són molt diversos i van des d'una església fins a un grup de teatre i des d'un museu fins a un grup de ball de bot. Com es pot veure, aquest és l'àmbit on té cabuda la més variada oferta de recursos.

En aquest punt no ens aturarem a comptabilitzar els recursos d'un en un, ja que n'hi ha un gran nombre i infinitat de classes. En el 2000 comptàvem amb 193 recursos socioculturals, d'entre: associacions de veïnats, de comerciants, culturals, fundacions, centres socioculturals, sales de conferències, museus i arxius, galeries d'art, grups de teatre, agrupacions de ball de bot, partits polítics, associacions de la tercera edat, confraries de Setmana Santa, grups ecologistes, grups d'excursionisme, grups d'esplai, ONG, parròquies, esglésies d'altres religions, grups de música, grups de danses rituals, etc.

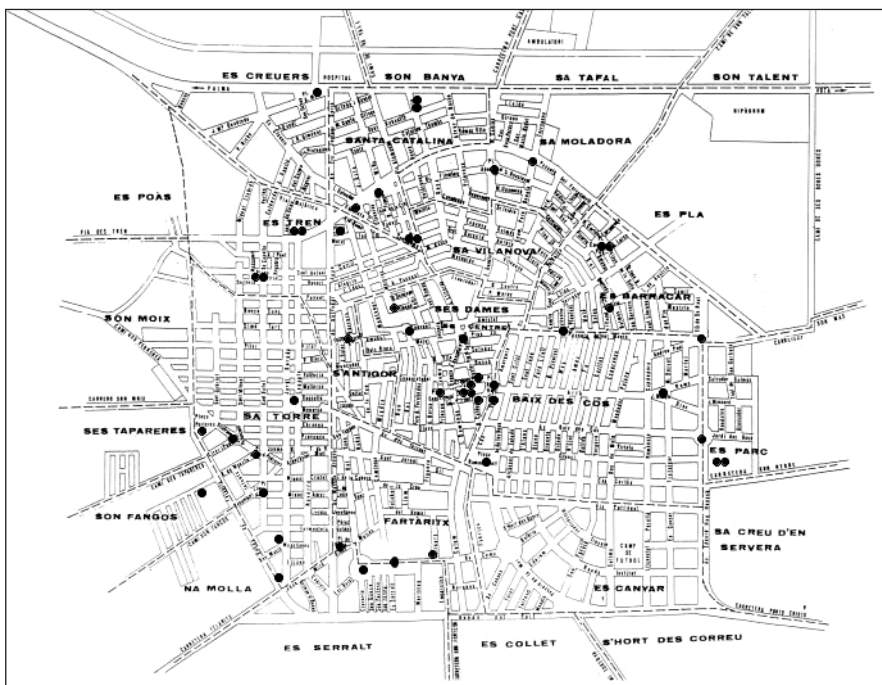
En el quart plànol hi ha els **recursos esportius**. Aquests tipus de recursos són tots aquells que impliquin una activitat tant física com psicològica, i és que practicar esport no només és jugar a futbol o a voleibol, també hi tenen cabuda esports tan inusuals com la columbofília i la canaricultura, per posar un exemple. En aquest àmbit sortiran clubs esportius, instal·lacions esportives, pistes esportives,

Plànol 4: Recursos esportius.

gimnasos, federacions... Aquest àmbit, juntament amb el sociocultural, inclourà els recursos on accedeix la major part de la població durant el seu temps lliure.

A l'àmbit esportiu es comptabilitzaren l'any 2000 61 recursos: 3 instal·lacions esportives cobertes, 8 pistes esportives, 1 club de bàsquet, 1 hipòdrom, 1 societat esportiva de trot, 4 camps de futbol, 2 clubs de tennis, 3 piscines, 1 pista d'atletisme, 2 clubs d'atletisme, 1 camp de futbol sala, 5 clubs de futbol sala, 1 pista de tir amb arc, 2 associacions de tir amb arc, 4 centres d'esport (gimnasos), 1 club d'activitats subaquàtiques, 1 club d'automobilisme, 1 club de billar, 2 societats de caçadors, 1 associació de canaricultors, 2 clubs de ciclisme, 1 grup columbòfil, 1 club de dards, 4 escoles d'equitació, 1 club d'escacs, 1 club de judo, 1 club de pesca i 1 club de voleibol.

Plànol 5: *Espais públics a l'aire lliure.*

En el cinquè plànol s'hi ubiquen els **espais públics a l'aire lliure**. Aquest àmbit farà referència a les zones verdes i als espais a l'aire lliure que hi ha a la nostra ciutat. S'inclou aquest àmbit ja que no deixa d'ésser un recurs més on les persones hi poden passar part del seu temps lliure i, a més, aquests tipus de recursos es fan totalment necessaris en qualsevol zona urbana.

Com a espais públics a l'aire lliure es comptabilitzaren, a l'any 2000, 51 recursos: 39 places, 2 parcs, 5 parcs infantils i 5 passejos o avingudes.

Conclusions

Les dades recollides de gener a juny de 2000 i que componen l'estudi quantitatiu amb què s'ha realitzat aquest mapa de recursos ajuden a arribar a les següents conclusions:

- A Manacor, els recursos més abundants a l'any 2000 eren els de caire sociocultural. És curiós comprovar que la gran majoria d'iniciatives que s'engloben dins aquest àmbit eren de caire privat cosa que podia suposar que fossin poc accessibles a la gran majoria i que molts ciutadans ni coneguessin la seva existència. El fet que un recurs sigui de tipus privat implica que són els propis grups de persones que, amb una idea en comú, s'associen i impulsen un projecte caracteritzat per l'autogestió i sense el suport institucional.

Els recursos socioculturals estaven repartits pertot Manacor, però on n'hi havia més era en els barris del centre de la ciutat. El fet de constatar l'existència d'un gran nombre de recursos d'aquest tipus ens demostra que a Manacor, a l'any 2000, hi havia un gran moviment associatiu, cultural i social.

- Els recursos més escassos eren els de caire formal. Aquesta afirmació, però, s'ha d'agafar amb pinces ja que es pot mal interpretar. Els recursos formals sempre són escassos si només tenim en compte el nombre d'infraestructures; hem de comptar també amb el gran nombre de persones a qui donen servei i que se'n beneficien.

A Manacor, a l'any 2000, ja es parlava de la necessitat de construir nous edificis educatius, sobretot la necessitat de construir un nou institut d'ensenyament secundari i d'ampliar el dos que hi havia; també es podia intuir la necessitat de construir una altra escola d'educació especial tenint en compte que només n'hi havia una i que centralitzava l'atenció d'aquest tipus d'alumnat de tota la comarca. El vertiginós creixement de població que estàvem experimentant evidenciava que de cada any hi hauria més població a causa de la gran afluència d'immigrants a què assistíem. Al marge d'això, els centres educatius estaven ben distribuïts per tota la ciutat, quasi totes les barriades comptaven amb un centre educatiu, encara que les que es trobaven més enfora d'aquest tipus de recursos eren les barriades de Santa Catalina, sa Moladora i sa Vilanova.

- Els recursos d'educació no formal completaven l'oferta dels d'educació formal. Aquesta oferta, però, era quasi tota a nivell privat amb els desavantatges que aquest fet podia suposar per a segons quins sectors de la

societat. Ja en el 2000, i des de molt abans, es reivindicava la necessitat com a mínim d'una segona escoleta d'infants pública, i això és per posar un exemple.

El fet que l'oferta educativa complementària sigui de caire privat pot suposar greus desavantatges per a aquelles persones que prou feines tenen per arribar a final de mes cobrint les necessitat més bàsiques. Això, però, no només suposa un desavantatge per a cada persona a nivell individual, sinó que ho és per a la societat en general. És del tot evident que una societat formada sempre donarà més fruits a la llarga que una altra que no ho és.

- A Manacor hi havia un gran nombre i una gran varietat de recursos esportius. Això era mostra que la gent de Manacor demostrava una considerable afició als diferents esports que es podien realitzar o seguir a la nostra ciutat. Aquesta oferta era també majoritàriament de caire privat, encara que també n'hi havia de públics o de públics de gestió privada. A diferència dels socioculturals, els recursos esportius es distribuïen per les foranes de la nostra ciutat cosa que no és d'estranyar si tenim en compte que moltes de les instal·lacions esportives necessiten indrets grans i espaiosos.
- En el 2000 Manacor comptava amb un nombre molt considerable de places. Cada una de les barriades disposava de com a mínim una plaça que servís de lloc d'esbarjo i entreteniment a l'aire lliure dins el caos que pot suposar una ciutat. De totes maneres, també s'ha de dir que les places de Manacor es caracteritzen per tenir poca verdor i són construccions on predomina el ciment, el marbre o altres tipus de materials. En el moment que es va realitzar aquest estudi, Manacor presentava una gran manca d'arbres i zones verdes en les seves places i passejos, i una manca de jardins i pulmons verds enmig de la ciutat que ajudassin a contrarestar la contaminació i el gran nombre de cotxes que ja aleshores hi circulaven.
- Una curiositat era que els barris més antics de la nostra ciutat eren els que més recursos aglutinaven. Aquest fet, si s'analitza de manera objectiva, és ben normal i lògic ja que són els que més història tenen i és una tendència que es repeteix de manera general. Pertot arreu, tant a les ciutats com als pobles, el centre urbà és el lloc on es troben més recursos. Així podem observar com ses Dames era la barriada que n'aglutina més, i es Parc o Santa Catalina i es Creuers les que menys, sense tenir en compte, això si, les barriades de les foranes on l'existència de recursos és pràcticament nul·la.

Ja per acabar, i no com a conclusió sinó com a opinió personal, crec que seria convenient fer una reflexió i analitzar el perquè de l'existència de tants recursos privats. Aquest fet no té per què ésser negatiu, però fins a un cert punt. Si la gran

majoria dels recursos d'un lloc en concret són de caire privat aquest fet pot suposar un inconvenient per a segons quins estaments de la societat que viu en aquest lloc, cosa que a la llarga pot acabar repercutint en aquesta mateixa societat de manera generalitzada. És el peix que es mossega la cua; però com que els efectes d'aquest fet són a la llarga, pareix que no li donam la importància que en realitat hauria de tenir. L'educació tant formal com no formal, com informal, és a dir, en tots els seus nivells, hauria de ser un fet i un dret universal. Per molt que hi hagi lleis i constitucions que així ho diguin això no acaba de ser del tot real, hi ha molta de gent que es troba en situació de desavantatge respecte l'altra per tal d'accedir a un bon nivell educatiu i en igualtat de condicions. És per això que les institucions públiques haurien de procurar que això fos així, impulsant moltes més iniciatives de caire educatiu i cultural per a tothom.